

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Оршанського Леоніда Володимировича на дисертацію Ван Цзялуна «Формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта

Актуальність теми роботи та її зв'язок із науковими дослідженнями. Основою і методологічним орієнтиром дослідження є ідея, що концептуальною особливістю дизайну виступає його прямий взаємозв'язок із проектною діяльністю. Ця теза не викликає заперечень, адже дизайн розглядається не лише як явище, спрямоване на створення естетично привабливих і функціональних об'єктів, а й процес, що безпосередньо залежить від систематизованого підходу до планування, організації і реалізації художніх проєктів. Проєктна діяльність забезпечує дизайну структурованість, логіку та спрямованість на досягнення конкретних цілей, що враховують соціальні, культурні, економічні та технологічні аспекти. Такий підхід дозволяє інтегрувати дизайн у різні сфери діяльності, роблячи його інструментом не лише художнього самовираження, а й розв'язання практичних завдань, пов'язаних із вдосконаленням довкілля, в якому існує людина.

Відтак втілення концепції створення системно-цілісного об'єкта, ідеального з погляду «краси», ергономіки, зручності та функціональності, вимагає глибокого переосмислення культурно-духовних потреб суспільства, розуміння детермінант і характеристик споживання, а також ключових закономірностей і тенденцій розвитку економіки та виробництва. Отже, підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва повинна бути організована з акцентом на гармонійне поєднання творчої, проєктної та художньо-педагогічної складових професійної діяльності. Проєктно-дизайнерська культура є репрезентантом гармонійного поєднання проєктної діяльності дизайнерського спрямування та художньо-педагогічної роботи вчителя образотворчого мистецтва. Вона відображає досягнення функціонального оптимуму в мистецькій, художньо-естетичній, дизайнерській та проєктній компетентностях педагогів-художників. У цьому контексті прагнення Ван Цзялуна визначити теоретико-методологічні, методичні та дидактичні орієнтири процесу формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва є цілком відповідним викликам сучасності, що підтверджує актуальність і своєчасність цього дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Актуальність дослідження підтверджується тим, що рецензована дисертація є складовою комплексної наукової теми кафедри педагогіки «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (№0120U002014), яка включена до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». Педагогічний експеримент здійснювався в межах лабораторії кафедри педагогіки «Інновації в освіті». Тему дисертації затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 6 від 30 червня 2021 року).

Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних у дисертації результатів полягає в тому, що *вперше* визначено концептуальну сутність феномена «проектно-дизайнерська культура майбутніх учителів образотворчого мистецтва»; розкрито структурні компоненти проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в єдності гносеологічно-настановного, технологічно-фахового, світоглядно-інтеграційного компонентів; визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва (поглиблення знань майбутніх учителів образотворчого мистецтва про феноменологію проектно-дизайнерської культури шляхом наповнення змісту спеціальних дисциплін інформацією про сутність та типологію проектів дизайнерського спрямування; розширення досвіду проектної діяльності дизайнерського спрямування майбутніх педагогів-художників; орієнтація теорії і практики підготовки майбутніх педагогів-художників на концептуалізацію світоглядної настанови на проектну діяльність дизайнерського спрямування в художньо-педагогічній освіті); науково обґрунтовано й розроблено модель формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва, що репрезентовано такими блоками – концептуально-цілевизначальним, змістово-орієнтувальним, результативно-відображальним; визначено систему критеріїв і показників сформованості проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва, відповідно до яких визначено й схвртризовано рівні сформованості досліджуваного конструкту; уточнено зміст поняття «проектна діяльність дизайнерського спрямування».

Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях. Результати дисертаційного дослідження відображено у 7 наукових публікаціях автора, з яких 6 виконано одноосібно. Серед них: 4 статті опубліковано у фахових

наукових виданнях категорії «Б» з педагогіки, а 3 мають апробаційний характер. Аналіз змісту наукових публікацій Ван Цзялуна, а також результати апробації на наукових конференціях всебічно та ґрунтовно розкривають сутність дослідницької проблеми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота містить глибокий аналіз феноменології проектування, представлений через історіографічний та логіко-семантичний аналіз категорії «проектна діяльність дизайнерського спрямування». Вагомим науковим здобутком автора є детальне дослідження специфіки професійної діяльності вчителів образотворчого мистецтва з урахуванням можливостей збагачення її потенціалом дизайн-практики.

Відзначаємо виваженість та високий методологічний рівень висновків дослідника, його майстерне володіння науковим апаратом дослідження, а також переконливість експериментальних результатів. Особливо заслуговують на увагу стиль викладу наукового й методичного матеріалу, високий рівень дотримання логіки та використання сучасних мовознавчих конструкцій.

Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення. Дисертаційна робота складається з анотації українською й англійською мовами, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (301 найменування). Рукопис ілюстровано 9 малюнками та 11 таблицями. Загальний обсяг дисертації складає 279 сторінок (203 сторінки основного тексту). Структура роботи відповідає логіці досягнення поставлених дослідницьких завдань, а її обсяг гармонійно узгоджений із змістом, органікою матеріалу та необхідними науковими параметрами, що відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України

В анотації подано феноменологію дослідження та термінологічно-категорійний апарат.

У вступі чітко розкрито актуальність дослідження, його зв'язок з науковими програмами та планами, методологічно правильно сформульовано мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження. Також обґрунтовано теоретико-методологічне підґрунтя, визначено методи, наукову новизну, практичне значення роботи та репрезентовано результати апробації дослідження.

У першому розділі розглянуто специфіку та методологію дизайн-освіти в Україні та за її межами, зокрема, з урахуванням того, що основним феноменом дослідження є «проектно-дизайнерська культура», основою якої виступає дизайнерська підготовка. Проблематика дизайн-освіти розкривається

в контексті потужного потенціалу проектування та проектної діяльності. Розкриваючи концептуальну сутність проектування та визначаючи проектну діяльність як типологічний вид творчої активності, Ван Цзялун детально аналізує характеристики проектної діяльності дизайнерського спрямування.

Систематизований матеріал став основою для розкриття Ван Цзялуном особливостей професійно-педагогічної діяльності вчителів образотворчого мистецтва в контексті їх проектної діяльності, орієнтованої на дизайнерське спрямування. З огляду на вищезазначене, ґрунтовно описано феномен «проектно-дизайнерська культура майбутніх учителів образотворчого мистецтва».

Крім того, розкрито сутність категорії «педагогічні умови» в її загальнопедагогічному контексті та науковому дискурсі. Автором визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови, які сприяють формуванню проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва:

1) поглиблення знань майбутніх учителів образотворчого мистецтва про феноменологію проектно-дизайнерської культури шляхом наповнення змісту спеціальних дисциплін інформацією про сутність і типологію проектів дизайнерського спрямування;

2) розширення досвіду проектної діяльності дизайнерського спрямування майбутніх педагогів-художників;

3) орієнтація теорії і практики підготовки майбутніх педагогів-художників на концептуалізацію світоглядної настанови на проектну діяльність дизайнерського спрямування в художньо-педагогічній освіті

Педагогічні умови формування цього типу культури, виокремлені дисертантом, детально описані в синтезі з представленням методологічних підходів до процесу дослідження зазначеної проблеми.

Другий розділ дисертації присвячений експериментальній апробації гіпотези дослідження. Окреслено й обґрунтовано основні категорії педагогічного експерименту, такі як «критерій», «показник», «рівень». Спираючись на розуміння основних експериментальних механізмів, детально описано критерії та показники сформованості проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Згідно з особливостями критеріїв і показників сформованості проектно-дизайнерської культури, визначено і охарактеризовано рівні сформованості досліджуваного конструкту.

Презентовано розуміння сутності процесу моделювання в методологічно-педагогічному контексті й окреслено напрями змодельованого процесу формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образо-

творчого мистецтва у педагогічних закладах вищої освіти. Моделювання процесу формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх педагогів-художників описано в поєднанні з методикою формування досліджуваного явища. Представлено методику формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва як реалізаційний механізм цього процесу.

Описано етапи формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх педагогів-художників з ілюстративними прикладами. Проведено математичну обробку експериментальних даних, що підтверджує ефективність розробленої моделі та методики формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Отже, результати дослідження є вірогідними та підтвердженими, а висновки роботи – цілісними й обґрунтованими.

Оцінка змісту й оформлення дисертації. Дисертаційна робота має чітку структуру і відповідає встановленим вимогам щодо текстового, стилістичного та логічного оформлення. Okремо варто відзначити стиль викладення наукових положень, матеріалів досліджень та висновків — він є зрозумілим і доступним для сприйняття. Ознайомлення з текстом дисертації Ван Цзялуна дає підстави стверджувати, що ця наукова робота є цілісною, самостійною та завершеною працею, яка пройшла належну апробацію і відповідає вимогам, що їх ставить Міністерство освіти і науки України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Оцінюючи дисертаційне дослідження позитивно, варто зауважити кілька аспектів, що мають дискусійний характер:

1. У першому розділі дисертації, окрім розкриття сутності проєктно-дизайнерської культури вчителя образотворчого мистецтва, слід було б також детально розглянути функції, які цей конструкт виконує в системі професійних компетентностей педагога.

2. У тексті дисертації автор використовує терміносполучення «художньо-педагогічна дидактика» та «образотворча дидактика». Оскільки ці категорії є нетрадиційними та вузькоспеціалізованими, їх зміст потребує додаткового уточнення.

3. З-поміж показників сформованості проєктно-дизайнерської культури автор виділяє мистецьку компетентність, проте, враховуючи зміст, було б органічніше зосередитись на лексемі «естетична компетентність».

4. Математичний апарат дослідження та методологія обробки результатів експерименту за допомогою методів математичної статистики потребують більшої конкретизації.

5. На наш погляд, перспективи подальших наукових розвідок з обраної проблематики представлені в дещо звуженому форматі. Незрозуміло, які напрацьовані автором матеріали можуть бути використані у подальших наукових і методичних розробках, а також для вчителів яких спеціальностей і рівнів підготовки ці матеріали призначені.

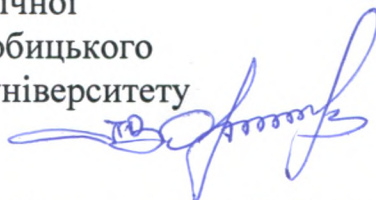
Зауваження носять рекомендаційний характер і не знижують вагомості теоретичного матеріалу та значущості експериментальних розвідок.

Загальні висновки. Зважаючи на беззаперечну актуальність, наукову новизну поданого дослідження, його завершеність, самостійність, практичну значущість для вдосконалення системи підготовки майбутніх учителів мистецьких спеціальностей, а також значущість висновків, концептуальний зміст і системну цілісність дисертації Ван Цзялуна з теми «Формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці», наголошуємо на тому, що це завершене наукове дослідження, виконане самостійно за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які не були опрацьовані раніше, мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, повно оприлюднені в наукових працях і свідчать про персональний внесок дисертанта в теорію і методику підготовки педагогічних працівників.

Робота повністю відповідає спеціальності 015 «Професійна освіта» та вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН України від 06 березня 2019 р. № 167 (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), а її автор – Ван Цзялун заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної
та професійної освіти Дрогобицького
державного педагогічного університету
імені Івана Франка



Леонід ОРШАНСЬКИЙ

Підпис офіційного опонента Оршанського Л. В. засвідчую

Проректор з науково-педагогічної
роботи та інформатизації Дрогобицького
державного педагогічного університету
імені Івана Франка



Юрій СКВАРОК